

» Pripravila: Dr. Simona Kostanjšek Brglez, ZRC SAZU, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta

KULTURNA DEDIŠČINA

UMETNOST
ZA
TURIZEM

Prispevek je nastal v okviru projekta Umetnost za turizem. Umetnostnozgodovinske vsebine kot podlaga razvoju trajnostnega turizma Vzhodne Slovenije, ki ga sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS in Evropski sklad za regionalni razvoj, ter v okviru raziskovalnega programa Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru (P6-0061), ki ga iz državnega proračuna sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.

Pokopališka kapela sv. Jožefa v Makolah

Pokopališka kapela sv. Jožefa v Makolah je bila postavljena dobra štiri desetletja po tem, ko so opustili pokopališče okrog župnijske cerkve in nižje uredili novega.

Potreba po novem pokopališču v Makolah se je pokazala že v 18. stoletju. Ko je vizitator leta 1751 obiskal Makole, je zapisal, da je pokopališče pretesno, kostnica pa odprta. Glede na ta podatek lahko sklepamo, da je bila kostnica pri župnijski cerkvi sv. Andreja že takrat bolj ali manj opuščena.

V srednjem veku so kostnice navadno služile kot krstne in pokopališke kapele obenem, največkrat pa so bile posvečene nadangelu Mihaelu kot spremljevalcu duš. V novem veku so svojo vlogo izgubile, skrb zanje so opustili in jih začeli množično odstranjevati. Makolsko, ki je stala za prezbiterijem, so odstranili šele leta 1921.

Pretesno pokopališče

Problem s pretesnim pokopališčem okrog cerkve v Makolah so sprva rešili tako, da so pokopavali tudi pri cerkvi sv. Lenarta nad trgom, po nekaterih podatkih pa tudi ob cesti, ki vodi k podružnični cerkvi sv. Ane v Starem Gradu. Pokopi pri sv. Lenartu so se opustili okrog leta 1830, pri sv. Andreju pa štirideset let pozneje. Zadnja pokopana pri župnijski cerkvi je bila žena nekega tržana in veleposestnika, ki so jo 24. aprila 1870 pokopali tik pred zvonikom.

Zgradijo vežico s kapelo

Novo pokopališče v Makolah, ki so ga uredili pod cerkvi v smeri proti Dravinji, je bilo blagoslovljeno leta 1846, v začetku naslednjega leta pa so začeli na njem tudi pokopavati. Leta 1893 so postavili še mrliško vežico s kapelo, posvečeno sv. Jožefu, ki jo je 15. aprila tega leta posvetil takratni dekan **Anton Hajšek**.

Stavba je razmeroma preprosta. Pokriva jo dvokapna streha, iznad katere se dviga strešni jezdec s piramidasto

Jožefova smrt, osrednja slika

strešico. Glavno fasado predira polkrožna vratna odprtina, nad njo pa je nameščeno veliko razpelo. V pročelje sta vzdana dva nagrobnika. Desni pripada **Francu Šeguli**, ki je po 28 letih župnikovanja v Makolah umrl leta 1948. Na betonskem reliefnem nagrobniku je prizor Jezusa v vrtu Getsemani, ko se mu prikaže angel s kelihom.

Levi historistični nagrobnik, na katerem je od okrasja le akant in križ na temenu, pa je bil kupljen za leta 1920 umrlega župnika **Mihaela Lendovška**, ki je v Makolah služboval 37 let in ki je pomembno vplival na razvoj župnije.

Sveti Jožef, ki mu je pokopališka kapela v Makolah posvečena, je zavetnik otrok,

mladine in sirot, delavcev, potnikov in drugih, velja pa tudi za posebnega priprošnjika za srečno zadnjo uro.

O poslikavah v kapeli

V notranjščini plitve kapele je prostora le za obhajilno mizo in tri velike slike, ki zavzemajo celotno površino stene nad njo. Slike so bile priskrbljene istega leta, ko je bila kapela zgrajena, torej leta 1893, finančna sredstva zanje pa je prispevala **Marija Finšgar** iz bližnjega Varoža.

Na osrednji sliki vidimo prizor Jožefove smrti, na desni Kristusovo Vstajenje, na levi pa Škapulirsko Mater Božjo. Slikam posebne kakovosti ne moremo priznati, imajo pa zgodovinsko vrednost. Njihov avtor je **Peter Markovič** (1866–1929). Slikar, rojen v Rožeku na Koroškem, se je sprva učil v podobarski delavnici Franca Ozbiča v Celovcu, nato pa pri bolj znanem slikarju Janezu Šubicu mlajšem v Poljanah nad Škofjo Loko. Šolanje je nadaljeval na dunajski akademiji. Po zaključku študija se je vrnil v rodni Rožek. Za cerkve po Sloveniji je naredil več oljnih slik, posli-

Kapela sv. Jožefa, Makole

kal pa je tudi veliko cerkvenih notranjščin, med temi cerkev sv. Križa pri Rogaški Slatini in cerkev sv. Barbare v Bedekovcu na Hrvaškem, za katero je naredil tudi tri oljne slike.

Makolske slike sodijo med

Markovičeva zgodnejša dela. Leta 1933 jih je obnovil slikopleskar **Jurij Ačko** iz Slovenske Bistrice, ki je obnavljal poslikave v več bližnjih cerkvah, med drugim v Cirkovcah, Slovenski Bistrici in

na Ritoznoju.

Kapela sv. Jožefa v Makolah je bila v preteklosti večkrat popravljena, bistveno povečana pa je bila mrliška vežica za njo.

Prihodnjic: O sakralnih spomenikih v Slovenski Bistrici

Nagrobnik Franca Šegule

» Pripravil: Milan Sternad iz Makol, fotograf in strasten zbiratelj starih fotografij in razglednic domačega in okoliških krajev.

Za Bistriške novice pripravlja gradivo za rubrike Nekoč in danes (str. 7), Zakladnica starih fotografij in Stare razglednice.

Spomin na podiranje čadramske cerkve, Čadram pri Oplotnici leta 1936

ZAKLADNICA
STARIH
FOTOGRAFIJ

Spomin na podiranje čadramske cerkve 6. IV. 1936.

STARE
RAZGLEDNICE

Gruss aus Pölttschach

Razglednica iz Poljčan, okrog leta 1900